

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2024. január 11.*

„Előzetes döntéshozatal – Szellemi és ipari tulajdon – Emberi felhasználásra szánt gyógyszer – Kiegészítő oltalmi tanúsítvány (SPC) – 2004/48/EK irányelv – A 9. cikk (7) bekezdése – Termékeknek valamely SPC által biztosított jogok megsértésével történő forgalomba hozatala – SPC alapján elrendelt ideiglenes intézkedések – Az SPC érvénytelenségének utólagos megállapítása és az intézkedések visszavonása – Következmények – Az ideiglenes intézkedések által okozott kár megtérítéseként fizetendő, megfelelő kártérítéshez való jog – Az említett intézkedések kérelmezőjének az ezen intézkedések által okozott kárért való felelőssége – Objektív felelősséget előíró nemzeti szabályozás”

A C-473/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a markkinaoikeus (versenybíróság, Finnország) a Bírósághoz 2022. július 14-én érkezett, 2022. július 14-i határozatával terjesztett elő

a **Mylan AB**

és

a **Gilead Sciences Finland Oy,**

a **Gilead Biopharmaceutics Ireland UC,**

a **Gilead Sciences Inc.**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök (előadó), N. Piçarra, M. Safjan, N. Jääskinen és M. Gavalec bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: finn.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Mylan AB képviseletében A. Jääliñoja és B. Rapinoja asianajajat,
- a Gilead Sciences Finland Oy, a Gilead Biopharmaceutics Ireland UC és a Gilead Sciences Inc. képviseletében R. Hilli és M. Segercrantz asianajajat,
- a finn kormány képviseletében M. Pere, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman és J. M. Hoogveld, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében S. L. Kaléda, P.-J. Loewenthal, J. Ringborg, J. Samnadda és I. Söderlund, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2023. szeptember 21-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.) 9. cikke (7) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az egyrészről a Mylan AB, másrészről a Gilead Sciences Finland Oy, a Gilead Biopharmaceutics Ireland UC és a Gilead Sciences Inc. (a továbbiakban együtt: Gilead és társai) között azon kár megtérítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelyet a Mylan a Gilead és társai kérelmére vele szemben elfogadott és utólag visszavont ideiglenes intézkedés következtében szenvedett el.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A Kereskedelmi Világszervezetet (WTO) létrehozó, 1994. április 15-én Marrakeshben megkötött, és a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL 1994. L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás

11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) jóváhagyott egyezmény (kihirdette: az 1998. évi IX. törvény) 1. C) mellékletét képező, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPS-megállapodás) első preambulumbekzdésének szövege a következő:

„Attól az óhajuktól vezérelve, hogy csökkentsék a nemzetközi kereskedelem torzulásait és akadályait, figyelembe véve továbbá a szellemi tulajdonjogok hatékony és megfelelő oltalma elősegítésének igényét, valamint annak biztosítása érdekében, hogy a szellemi tulajdonjogok kikényszerítésének eszközei és az erre szolgáló eljárások ne váljanak a jogszerű kereskedelem akadályává”.

- 4 A TRIPS-megállapodásnak „A kötelezettségek jellege és hatóköre” című 1. cikke az (1) bekezdésében így rendelkezik:

„A Tagok kötelesek a jelen Megállapodás rendelkezéseinek érvényt szerezni. Feltéve, hogy az így biztosított oltalom nem ellentétes a jelen Megállapodás rendelkezéseivel, a Tagok nemzeti jogukban a jelen Megállapodás szerintnél szélesebb körű oltalmat is bevezethetnek, de erre nem kötelesek/kötelezhetők. A Tagok szabadon állapíthatják meg a jelen Megállapodás saját rendszereikbe és gyakorlatukba történő bevezetésének megfelelő módszerét.”

- 5 E megállapodás „Ideiglenes intézkedések” című 50. cikkének (7) bekezdése a következőket írja elő:

„Amennyiben az ideiglenes intézkedés visszavonásra kerül vagy hatályát veszti a kérelmező (felperes) cselekménye vagy mulasztása folytán, vagy amennyiben utólag megállapítást nyert, hogy nem történt szellemi tulajdon elleni jogsértés, illetve annak veszélyeztetése, a bíróságnak jogában áll – az alperes kérelmére – a felperest arra kötelezni, hogy alperest kártalanítsa az intézkedés folytán elszenvedett sérelemért.”

Az uniós jog

- 6 A 2004/48 irányelv (4), (5), (7), (8), (10) és (22) preambulumbekzdése kimondja:

„(4) Nemzetközi szinten valamennyi tagállamot – csakúgy, mint [az Európai] Közösséget a saját hatáskörébe tartozó kérdésekben – kötelezi a [TRIPS-megállapodás].

(5) A TRIPS-megállapodás különösen a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének hatékony eszközeiről tartalmaz rendelkezéseket, amelyek nemzetközileg alkalmazandó szabályok, és amelyeket valamennyi tagállam átültetett. Ez az irányelv nem érintheti a tagállamok nemzetközi kötelezettségeit, köztük a TRIPS-megállapodás szerinti kötelezettségeket sem.

[...]

(7) A[z Európai] Bizottság által e kérdésben folytatott konzultációkból kiderült, hogy a tagállamokban a TRIPS-megállapodás ellenére továbbra is jelentős eltérések vannak a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének eszközeit illetően. Így tagállamonként jelentősen eltérnek például az ideiglenes intézkedések alkalmazására vonatkozó rendelkezések, különösen, amelyeket a bizonyítékok biztosítására rendelnek el, továbbá a kár mértékének megállapításával, vagy a szellemi tulajdonjogok megsértésétől való eltiltást elrendelő határozat [helyesen: határozattal] összefüggő rendelkezések. [...]

(8) A tagállami rendszerek között a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének eszközei tekintetében fennálló különbségek veszélyeztetik a belső piac zavartalan működését és megakadályozzák, hogy a szellemi tulajdonjogok az egész Közösségben egyenlő szintű védelmet élvezzenek. [...]

[...]

(10) Ezen irányelv célja a [tagállami] jogszabályok egymáshoz való közelítése egy magas, egyenértékű és egységes védelmi szint [helyesen: a szellemi tulajdon magas, egyenértékű és egységes védelmi szintjének] belső piacon belüli biztosítása érdekében.

[...]

(22) Szintén elengedhetetlen az olyan ideiglenes intézkedések biztosítása, amelyek a jogsértések azonnal [helyesen: azonnali] megszüntetését szolgálják az ügyre vonatkozó érdemi döntés bevétele nélkül, a védelem jogainak tiszteletben tartása mellett, biztosítva az ideiglenes intézkedések arányosságát a kérdéses ügy sajátosságainak megfelelően és azon garanciákat, amelyek szükségesek a megalapozatlan kérelemből adódóan az alperes oldalán felmerült költségek és okozott kár fedezésére. Ezen intézkedések különösen akkor indokoltak, ha a késedelem helyrehozhatatlan kárt okozna a szellemi tulajdonjog jogosultjának.”

7 Ezen irányelv 1. cikke értelmében:

„Ez az irányelv azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen irányelv alkalmazásában a »szellemi tulajdonjogok« magukban foglalják az iparjogvédelmi jogokat.”

8 Az említett irányelv „Hatály” című 2. cikke a (3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv nem érinti:

[...]

b) a tagállamok nemzetközi megállapodásokból – így különösen a TRIPS-megállapodásból – fakadó kötelezettségeit, ideértve a büntetőeljárásokra és büntetésekre vonatkozó megállapodásokat;

[...]”

9 A 2004/48 irányelv „Intézkedések, eljárások és jogorvoslatok” című II. fejezete tartalmazza ezen irányelv 3–15. cikkét. E törvény „Általános kötelezettség” című 3. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok rendelkeznek azon intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról, amelyek az ezen irányelv által szabályozott szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak és költségesek és nem eredményezhetnek ésszerűtlen határidőket és indokolatlan késedelmeket.

(2) Ezeknek az intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak ezen túlmenően hatásosnak, arányosnak és elrettentőnek [helyesen: visszatartó hatásúnak] kell lenniük, és úgy kell őket

alkalmazni, hogy a jogszerű kereskedelemnek ne állítsanak korlátokat, és hogy az azokkal való visszaélés esetére biztosítékok rendelkezésre álljanak.”

- 10 Az említett irányelvnek „A bizonyítékok biztosítását szolgáló intézkedések” című 7. cikke a következőket mondja ki:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az ügy érdekében lefolytatandó eljárás megindítása előtt valamely fél kérelmére, aki az összes ésszerűen rendelkezésre álló bizonyítékokat bemutatta azon igényének alátámasztására, hogy szellemi tulajdonját megsértették vagy ilyen jogsértés veszélye fennáll, az illetékes bíróságok azonnali és hatékony ideiglenes intézkedéseket rendelhessenek el a feltételezett jogsértésre vonatkozó releváns bizonyítékok biztosítása érdekében, feltéve hogy az a bizalmas információk védelmét nem sérti. Ilyen intézkedések magukban foglalhatják a jogsértő áruk, illetve adott esetben az ilyen áruk előállításához és/vagy terjesztéséhez használt anyagok és eszközök, valamint az ahhoz tartozó dokumentumok részletes leírását – mintavétellel vagy anélkül – vagy fizikai lefoglalását. Ezen intézkedéseket szükség esetén az ellenérdekű fél meghallgatása nélkül kell meghozni, különösen akkor, ha a késelem valószínűleg helyrehozhatatlan kárt okozna a jogosultnak, vagy bizonyíthatóan fennáll a bizonyítékok megsemmisítésének veszélye.

[...]

(4) Amennyiben a bizonyítékok biztosítását szolgáló intézkedéseket visszavonják vagy azok megszűnnek a felperes cselekménye vagy mulasztása folytán, illetve amennyiben a továbbiakban megállapítják, hogy nem történt szellemi tulajdonjogi jogsértés vagy annak veszélye nem áll fenn, a bíróságok az alperes kérelmére elrendelik, hogy a felperes nyújtson megfelelő kártérítést az alperes számára az ilyen intézkedések által okozott károkért.

[...]”

- 11 Ugyanezen irányelv „Ideiglenes és óvintézkedések” című 9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a bíróságok a felperes kérelmére:

- a) ideiglenes intézkedést rendelhessenek el a feltételezett jogsértő ellen a szellemi tulajdonjogot fenyegető sérelem megakadályozására, vagy ideiglenes jelleggel és szükség esetén – feltéve, hogy arról a nemzeti jogszabályok rendelkeznek – pénzbírság kiszabásával párhuzamosan a feltételezett jogsértés folytatásának megtiltására, vagy a jogsértés folytatásának olyan biztosíték nyújtásától való függővé tételére, amely a jogosult kártérítését szolgálja; ugyanazon feltételek mellett ideiglenes intézkedést rendelhessenek el olyan közvetítő ellen, akinek szolgáltatásait harmadik személy szellemi tulajdonjog megsértésére veszi igénybe; olyan közvetítő ellen, akinek szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jog megsértésére veszi igénybe elrendelhető ideiglenes intézkedések [az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2014. L 10., 32. o., HL 2008. L 314., 16. o.)] hatálya alá tartoznak;
- b) elrendelhessék a szellemi tulajdonjogot feltehetően sértő áruk lefoglalását vagy kiadását, hogy forgalomba hozatalukat és forgalmazásukat megakadályozzák.

(2) Üzletszerűen elkövetett jogsértés esetén a tagállamok biztosítják, hogy a bíróságok óvintézkedésként elrendelhesék a feltételezett jogsértő ingó és ingatlan vagyonának lefoglalását, beleértve bankszámláinak befagyasztását és egyéb vagyontárgyainak lefoglalását, amennyiben a sértett fél igazolja, hogy a kártérítési igényének teljesítése kétséges. E célból az illetékes hatóságok elrendelhetik a banki, pénzügyi vagy kereskedelmi iratok közlését, vagy a szóban forgó információhoz való megfelelő hozzáférést.”

(3) Az (1) és (2) bekezdésben említett intézkedések vonatkozásában a bíróságok megkövetelik a felperestől bármely ésszerűen rendelkezésre álló bizonyíték szolgáltatását annak érdekében, hogy kellő bizonyossággal meggyőződhesse az arról, hogy a felperes a jogosult és hogy a felperes jogát megsértik, vagy ilyen jogsértés veszélye fennáll.

(4) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) és (2) bekezdésben említett ideiglenes intézkedéseket szükség esetén az alperes meghallgatása nélkül hozhassák meg, különösen akkor, ha a késedelem a jogosult számára helyrehozhatatlan kárt okozna. Ilyen esetben a feleket erről legkésőbb az intézkedések végrehajtása után haladéktalanul értesíteni kell.

Az érintett felek kérelmére a vizsgálatot kell lefolytatni, amely a véleménynyilvánítás jogát is magában foglalja annak érdekében, hogy az intézkedésekről szóló értesítést követő ésszerű időn belül dönteni lehessen az intézkedések módosításáról, visszavonásáról vagy megerősítéséről.

(5) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) és (2) bekezdésben említett ideiglenes intézkedéseket az alperes kérelmére visszavonják vagy egyéb módon hatályon kívül helyezik, amennyiben a felperes kellő határidőn belül – ha azt a tagállam joga lehetővé teszi, az intézkedést elrendelő bíróság által meghatározott határidőn, ennek hiányában pedig legfeljebb 20 munkanapon, illetve 31 naptári napon belül, melyek közül a hosszabb határidő az irányadó – nem indít az ügy érdemi elbírálására irányuló eljárást az illetékes bíróság előtt.

(6) Az illetékes bíróságok az (1) és (2) bekezdésben említett intézkedéseket a felperes által nyújtandó, megfelelő óvadéktól vagy azzal egyenértékű biztosítéktól lehessen függővé tenni az ellenérdekű fél által elszenvedett kár (7) bekezdés szerinti megtérítésének biztosítása érdekében.

(7) Amennyiben az ideiglenes intézkedéseket megszüntetik vagy a felperes cselekménye vagy mulasztása folytán hatályát veszti, vagy amennyiben a továbbiakban [helyesen: későbbiekben] megállapítják, hogy nem történt szellemi tulajdonjogi jogsértés vagy annak veszélye nem áll fenn, a bíróságok az alperes kérelmére elrendelik, hogy a felperes nyújtson megfelelő kártérítést az alperes számára az ilyen intézkedések által okozott károkért.”

A finn jog

- 12 Az oikeudenkäymiskaari (a bírósági eljárási törvény) 7. fejezete tartalmazza a 11. §-t, amelyből kitűnik, hogy amennyiben valamely fél kérelmére szükségtelenül hoztak ideiglenes intézkedést, e fél köteles megtéríteni az ellenérdekű félnek az intézkedés és annak végrehajtása által okozott kárt, ideértve a felmerült költségeket is.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 2009. december 3-án a Patenti – ja rekisterihallitus (finn szellemi tulajdoni hivatal, Finnország) a Finn Köztársaságot megjelölő EP 0 915 894. sz. európai szabadalom alapján kiadta a Gilead és társai részére a 266. sz. „tenofovir dizoproxil (TD) és annak sói, hidrátjai, tautomerjei és szolvátjai emtricitabinnal kombinálva” kiegészítő oltalmi tanúsítványt (a továbbiakban: szóban forgó SPC), amely a HIV által fertőzött személyek kezelésére használt antiretrovirális gyógyszerre vonatkozik.
- 14 2017 tavaszán a Mylan AB társaság két finn betegápolási körzet ajánlati felhívása keretében ajánlatot tett az „EMTRICITABINE/TÉNOFOVIR DISOPROXIL MYLAN 200 mg/245 mg, filmtabletta” elnevezésű generikus gyógyszerének (a továbbiakban: szóban forgó generikus gyógyszer) szállítására. E társaságnak ítélték oda mindkét szerződést.
- 15 Az EP 0 915 894. sz. európai szabadalom 2017. július 25-én lejárt.
- 16 2017. szeptember 15-én a Gilead és társai keresetet indítottak a Markkinaoikeus (versenybíróság, Finnország) előtt a szóban forgó SPC bitorlása miatt a Mylan ellen. A Gilead és társai ideiglenes intézkedések iránti kérelmet is nyújtottak be a Mylannal szemben. Ez utóbbi társaság vitatta a bitorlási keresetet és az ideiglenes intézkedések iránti kérelmet. 2017. november 30-án a felperes a szóban forgó SPC érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet is benyújtott ezen bírósághoz.
- 17 2017. december 21-i határozatával a markkinaoikeus (versenybíróság) helyt adott a Gilead és társai által a szóban forgó SPC alapján előterjesztett, ideiglenes intézkedések iránti kérelmének, és 500 000 euró összegű pénzbírság terhe mellett eltiltotta a Mylant attól, hogy a szóban forgó generikus gyógyszert a szóban forgó SPC érvényességi ideje alatt eladásra felkínálja, forgalomba hozza és felhasználja, valamint hogy a szóban forgó gyógyszert e célokból importálja, előállítsa és birtokolja. Ezenkívül úgy rendelkezett, hogy ezen intézkedések az érdemi eljárásban történő határozathozatalig vagy az ügyben hozott eltérő intézkedésig hatályban maradnak.
- 18 A fent említett ideiglenes intézkedéseket később a Mylan kérelmére a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság, Finnország) 2019. április 11-i végzésével megszüntette.
- 19 2019. szeptember 25-i ítéletével a markkinaoikeus (versenybíróság) megállapította a szóban forgó SPC érvénytelenségét. Ezen ítélettel szemben jogorvoslati kérelmet nyújtottak be a Korkein oikeushoz (legfelsőbb bíróság), amely 2020. november 13-i végzésével elutasította a Gilead és társainak a jogorvoslati kérelem engedélyezése iránti kérelmét, aminek következtében a fenti ítélet jogerőre emelkedett.
- 20 A 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdését a finn jogba átültető bírósági eljárási törvény 7. fejezetének 11. §-a alapján a Mylan azt kérte a jelen ügyben kérdést előterjesztő markkinaoikeustól (versenybíróság), hogy a későbbiekben megsemmisített SPC alapján szükségtelenül elrendelt ideiglenes intézkedéssel okozott károk miatt kötelezze a Gileadot és társait 2 367 854,99 euró összegű kártérítés késedelmi kamatokkal növelt összegének a részére történő megfizetésére.
- 21 A Mylan szerint e 9. cikk (7) bekezdésének a Bíróság általi, a 2019. szeptember 12-i Bayer Pharma ítéletben (C-688/17, a továbbiakban: Bayer Pharma ítélet, EU:C:2019:722) szereplő értelmezése nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy ezen irányelvvel ellentétes az objektív felelősség finn jogban előírt elvének alkalmazása. Ellenkezőleg, a Gilead és társai azt állítják, hogy a Bayer

Pharma ítéletből e rendelkezés olyan értelmezése következik, amely kizárja, hogy kártérítési kötelezettséget lehessen megállapítani kizárólag azon okból, hogy a szóban forgó SCP-t, amelynek a bitorlása az ideiglenes intézkedést elrendelő végzés meghozatalát indokolta, ezt követően érvénytelennek nyilvánították.

- 22 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a finn ítélkezési gyakorlat és jogelmélet szerint a bírósági eljárási törvény 7. fejezetének 11. §-a objektív, tehát szigorú felelősségről rendelkezik. Ebből az következik, hogy akinek a javára ideiglenes intézkedést rendelnek el, kártérítést köteles fizetni, ha az ideiglenes intézkedés alapjául szolgáló szellemitulajdon-jogot később megsemmisítik.
- 23 Mindemellett rámutat arra, hogy az finn állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kártérítés összege még az e rendelkezésben foglalt esetekben is csökkenthető azzal az indokkal, hogy az alperes maga tette lehetővé a kár bekövetkeztét, vagy nem tette meg a kár elhárításához vagy enyhítéséhez szükséges észszerű intézkedéseket, és így hozzájárult annak bekövetkezéséhez.
- 24 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az objektív felelősség elvét, ahogyan az a finn jogrendben szerepel, az ideiglenes intézkedés elrendelése során is figyelembe veszik. Ahhoz ugyanis, hogy egy ilyen intézkedés elrendelése iránti kérelemnek helyt lehessen adni, értékelni kell annak valószínűségét, hogy az ezen intézkedés alapjául szolgáló szellemitulajdon-jogot egy esetleges érvénytelenség megállapítása iránti kereset alapján törlik. Az egyes feleknél felmerült károkat illetően mérlegelni kell egymással szemben egyrészt az ideiglenes intézkedés elrendelésével annak a személynek okozott kárt, aki ellen az irányul, másrészt pedig azt a kárt, amelyet az ideiglenes intézkedés elrendelésének elmaradása esetén a kérelmező elszenvedne.
- 25 Mindazonáltal, figyelemmel a Bíróság által a Bayer Pharma ítéletben elfogadott értelmezésre, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az objektív felelősségen alapuló kártérítési rendszer összeegyeztethetőnek tekinthető-e a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdésével.
- 26 E körülmények között a markkinaoikeus (versenybíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
 - „1) A [2004/48 irányelv] 9. cikkének (7) bekezdésével összeegyeztethetőnek kell-e tekinteni a Finnországban hatályos és objektív felelősségen alapuló kártérítési rendszert?
 - 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: milyen fajta kártérítési felelősségen alapul ebben az esetben a [2004/48 irányelv] 9. cikkének (7) bekezdése szerinti felelősség? Feltételezni kell-e, hogy ez a felelősség egyfajta vétkességen alapuló felelősség, egyfajta joggal való visszaélés miatti felelősség vagy valamilyen más okból eredő felelősség?
 - 3) A második kérdés kapcsán: milyen körülményeket kell figyelembe venni annak megítélésénél, hogy fennáll-e a felelősség?
 - 4) A harmadik kérdést illetően különösen kizárólag az ideiglenes intézkedés elrendelésekor ismert körülmények alapján kell-e elvégezni az értékelést, vagy például az is figyelembe vehető, hogy azt a szellemitulajdon-jogot, amelynek állítólagos megsértésével az ideiglenes intézkedést indokolták, később, az ideiglenes intézkedés elrendelését követően kezdettől fogva érvénytelennek nyilvánították, és ha igen, milyen jelentőséget kell tulajdonítani az utóbbi körülménynek?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 27 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ideiglenes intézkedéssel okozott valamennyi kár e rendelkezés értelmében vett megtérítésére olyan mechanizmust ír elő, amely az ezen intézkedések kérelmezőjének objektív felelősségére vonatkozó szabályozáson alapul, de amelynek keretében a bíróság az ügy körülményeinek, így többek között az alperes károkozásban való esetleges közrehatásának figyelembevételével kiigazíthatja a kártérítés összegét.
- 28 A 2004/48 irányelv 9. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja, hogy a szellemi tulajdonjog jogosultja kérheti a hatáskörrel rendelkező bíróságoktól az e rendelkezésben felsorolt különböző ideiglenes intézkedések elrendelését, amelyek többek között lehetővé teszik e jog megsértésének az érdemi határozat bevárása nélkül történő azonnali megszüntetését. Ezen ideiglenes intézkedéseket azonban – amint azt ezen irányelv (22) preambulumbekkezdése említi – a védelemhez való jog tiszteletben tartása mellett kell elfogadni, biztosítva az ideiglenes intézkedések arányosságát a kérdéses ügy sajátosságainak megfelelően és azon garanciákat, amelyek szükségesek a megalapozatlan kérelemből adódóan az alperes oldalán felmerült költségek és okozott kár fedezésére.
- 29 E tekintetben, az említett irányelv 9. cikkének (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben az ideiglenes intézkedéseket megszüntetik vagy azok a felperes cselekménye vagy mulasztása folytán hatályukat veszítik, vagy amennyiben a későbbiekben megállapítják, hogy nem történt szellemi tulajdon-jogi jogsértés vagy annak veszélye nem állt fenn, a bíróságok az alperes kérelmére elrendelik, hogy a felperes nyújtson megfelelő kártérítést az alperes számára az ilyen intézkedések által okozott károkért.
- 30 E rendelkezés szövegéből tehát egyértelműen kitűnik, hogy az ilyen kérelem tárgyában eljáró igazságügyi hatóság feladata annak vizsgálata, hogy az említett rendelkezésben előírt három feltétel teljesül-e. Először is meg kell vizsgálnia, hogy az ideiglenes intézkedéseket megszüntették-e, vagy azok a kérelmező cselekménye vagy mulasztása folytán hatályukat veszítették-e, vagy hogy e kérelmező szellemi tulajdon-jogát nem sértették-e meg, illetve nem állt-e fenn ennek veszélye. Másodszor értékelnie kell a kár fennállását. Harmadszor meg kell határoznia, hogy van-e okozati összefüggés e kár és ezen intézkedések között.
- 31 Meg kell azonban állapítani, hogy ugyanezen rendelkezés e feltételek között nem említi az ideiglenes intézkedéseket kérelmező fél felelősségét.
- 32 Annak meghatározása érdekében, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdése az ideiglenes intézkedések kérelmezőjére vonatkozó különös felelősségi rendszer létrehozását írja-e elő a tagállamok számára, figyelembe kell venni azt a szövegkörnyezetet, amelybe e rendelkezés illeszkedik, az annak a szabályozásnak a célkitűzéseit, amelynek a részét képezi, valamint e szabályozás keletkezését.
- 33 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ezen irányelv rendelkezései nem a szellemi tulajdon-jogok valamennyi vonatkozásának, csupán azoknak a szabályozására irányulnak, amelyek egyrészt e jogok tiszteletben tartásával, másrészt azok megsértésével kapcsolatosak, az arra szolgáló hatékony jogorvoslati eljárások meglétének

előírásával, hogy valamennyi fennálló szellemitulajdon-jogi jogsértés megszűnjön vagy orvoslásra kerüljön. Ezáltal az uniós jogalkotó általában a szellemitulajdon-jog érvényesítésére vonatkozóan a minimális harmonizáció megvalósítása mellett döntött (lásd ebben az értelemben: 2022. április 28-i Koch Media ítélet, C-559/20, EU:C:2022:317, 31. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 34 Ami közelebbről az alperes által az ideiglenes intézkedések miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jogot illeti, az említett irányelv 9. cikke (7) bekezdésének szövege lényegében megegyezik a TRIPS-megállapodás 50. cikke (7) bekezdésének szövegével. Márpedig e megállapodás 1. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten előírja, hogy a Kereskedelmi Világszervezet tagjai szabadon állapíthatják meg az említett megállapodás saját jogrendszerükbe és gyakorlatukba történő bevezetésének megfelelő módszerét.
- 35 Így az uniós jogalkotó azzal, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdésében átvette a TRIPS-megállapodás 50. cikke (7) bekezdésének igen tág megfogalmazását, kinyilvánította azon szándékát, hogy egyrészt ne harmonizálja az alperes kártalanítására vonatkozó szabályokat az e megállapodás által megkövetelt mértéken túlmenően, másrészt hogy mozgásteret biztosítson a tagállamok számára a felperes felelősségére vonatkozó szabályozás konkrét végrehajtását illetően.
- 36 Ebből következik, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdését a TRIPS-megállapodás 50. cikkének (7) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az a szellemitulajdon-jogok érvényesítésének minimális szintjét írja elő, ugyanakkor főszabály szerint mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára, amely lehetővé teszi számukra, hogy adott esetben objektív felelősségi rendszert vagy vétkességen alapuló felelősségi rendszert válasszanak.
- 37 Kétségtelen, hogy a Bayer Pharma ítéletben a Bíróság kimondta, hogy ezen irányelv 9. cikkének (7) bekezdésével főszabály szerint nem ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely megtagadja a kártérítést az ideiglenes intézkedések által érintett alperestől abban az esetben, ha az alperes nem tanúsított olyan magatartást, amely általában elvárható minden olyan személytől, aki a kárának elkerülésére vagy enyhítésére törekszik, még akkor sem, ha azt a szabadalmat, amelynek alapján ezen intézkedéseket elrendelték, később megsemmisítették. A Bíróság ugyanakkor kifejezetten kimondta, hogy az ilyen szabályozás csak akkor egyeztethető össze e rendelkezéssel, ha a bíróság e megtagadó határozat elfogadása érdekében az ügy valamennyi körülményét figyelembe veheti (lásd ebben az értelemben: Bayer Pharma ítélet, 71. pont).
- 38 Az említett ítéletből azonban – arra a sajátos helyzetre tekintettel, amelyre a Bíróság a fenti ítéletben a válaszát szűkítette – nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdése csak az ideiglenes intézkedések kérelmezőjének vétkessége esetén írja elő az alperes kártalanítását. A Bíróság – amint az a Bayer Pharma ítélet 51. pontjából kitűnik – kizárólag arra kívánta emlékeztetni az igazságügyi hatóságot, hogy az utóbbi feladata az előtte folyamatban lévő ügy sajátos körülményeinek értékelése annak eldöntése érdekében, hogy kötelezni kell-e a felperest arra, hogy az alperes részére „megfelelő”, azaz e körülményekre tekintettel igazolt kártérítést fizessen.
- 39 Ugyanis, bár az illetékes nemzeti bíróságoknak az ilyen kártérítés megítélésére vonatkozó hatásköre szigorúan a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdésében foglalt feltételektől függ, az a tény, hogy e feltételek valamely konkrét ügyben teljesülnek, nem jelenti azt, hogy e bíróságok

automatikusan és minden esetben kötelesek a felperest az alperes által az említett intézkedések miatt elszenvedett valamennyi kár megtérítésére kötelezni (lásd ebben az értelemben: Bayer Pharma ítélet, 52. pont).

- 40 Ebből következik, hogy amikor a tagállamok átültetik a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdését, figyelembe kell venniük azt a követelményt, miszerint a bíróságnak lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy az előtte folyamatban lévő ügy valamennyi körülményét figyelembe vegye, ideértve a felek magatartását is (lásd ebben az értelemben: Bayer Pharma ítélet, 71. pont), mégpedig az elfogadott felelősségi rendszertől függetlenül.
- 41 A tagállamoknak ezen átültetés tekintetében rendelkezésére álló mozgásteret a 2004/48 irányelv 3. cikkének rendelkezései is behatárolják. A fenti államok által – a szellemitulajdon-jogok ezen irányelv alapján történő érvényesítésének biztosítása érdekében – előírt eszközöknek ugyanis e 3. cikk értelmében méltányosnak, arányosnak és visszatartó erejűeknek kell lenniük, és azokat úgy kell alkalmazni, hogy ne akadályozzák a jogszerű kereskedelmet, amely kereskedelem védelme a TRIPS-megállapodás első preambulumbekkezdése értelmében e megállapodás egyik célja, és biztosítékokat kell nyújtaniuk az azokkal való visszaélés ellen.
- 42 Annak meghatározásához, hogy valamely objektív felelősségi rendszer megfelel-e a 2004/48 irányelv 3. cikkében foglalt előírásoknak, azt az ezen irányelv 9. cikkében előírt ideiglenes intézkedések összefüggésébe kell helyezni, és meg kell vizsgálni, hogy az együttes alkalmazásukból eredő rendszer méltányos és arányos-e, valamint hogy nem akadályozza-e a jogszerű kereskedelmet, miközben visszatartó erejű is marad.
- 43 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatokból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti jogszabály szerint annak a felperesnek, akinek a javára szükségtelenül vagy jogalap nélkül ideiglenes intézkedést rendeltek el, meg kell térítenie az alperes részére az ideiglenes intézkedéssel és annak végrehajtásával okozott kárt, valamint az ennek kapcsán okozott költségeket. Az ilyen jogszabály keretében tehát a felelősség megállapításához nem szükséges, hogy a felperes vétkes legyen. Ebből következik, hogy minden olyan személy, aki ideiglenes intézkedés elrendelését kéri, köteles kártérítést fizetni az ezen intézkedéssel okozott kár fedezése érdekében, ha az intézkedés elrendelésének alapjául szolgáló szellemitulajdon-jogot később megsemmisítik. Mindemellett a nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint a kártérítés összege csökkenthető, ha maga az alperes maga tette lehetővé a kár bekövetkeztét, vagy nem tette meg a kár elhárításához vagy enyhítéséhez szükséges észszerű intézkedéseket, és így hozzájárult annak bekövetkezéséhez.
- 44 Először is, az ideiglenes intézkedések azon rendszerének arányos és méltányos jellegét illetően, amely az indokolatlan ideiglenes intézkedések által okozott kárt elszenvedő alperes kártalanításának biztosítása érdekében objektív felelősségi rendszert foglal magában, meg kell állapítani, hogy a 2004/48 irányelvben az uniós jogalkotó olyan jogi eszközöket írt elő, amelyek lehetővé teszik azon kockázat átfogó enyhítését, hogy az alperes az ideiglenes intézkedések miatt kárt szenved, és ezáltal az alperes védelmét. (lásd ebben az értelemben: 2022. április 28-i Phoenix Contact ítélet, C-44/21, EU:C:2022:309, 44. pont). Az uniós jogalkotó ezáltal egyensúlyt kívánt teremteni a szellemitulajdon-jogok magas szintű védelme, valamint az alperes jogai és szabadságai között.
- 45 A 2004/48 irányelv által előírt intézkedésekből, eljárásokból és jogorvoslatokból ugyanis kitűnik, hogy a szellemitulajdon-jogok védelmének biztosítására szolgáló jogorvoslati eljárásokat az azokhoz szorosan kapcsolódó kártérítési keresetek egészítik ki. Így egyrészt ezen irányelv

7. cikkének (1) bekezdése és 9. cikkének (1) bekezdése olyan óvintézkedéseket és ideiglenes intézkedéseket ír elő, amelyek célja különösen a szellemitulajdon-jogot fenyegető jogsérelem megakadályozása, és amelyek magukban foglalják többek között az ilyen jogot feltehetően sértő áruk lefoglalását is. Másrészt a jelen ítélet 44. pontjában említett egyensúly biztosítása érdekében az említett irányelv 7. cikkének (4) bekezdése és 9. cikkének (7) bekezdése olyan intézkedéseket ír elő, amelyek lehetővé teszik az alperes számára, hogy kártérítést követeljen abban az esetben, ha a későbbiekben kiderül, hogy nem történt szellemitulajdon-jogi jogsértés vagy annak veszélye nem állt fenn. Amint az ugyanezen irányelv (22) preambulumbekkezdéséből kitűnik, e kártérítési intézkedések olyan garanciát jelentenek, amelyet a jogalkotó az általa előírt azonnali és hatékony ideiglenes intézkedések ellensúlyozására ítélt szükségesnek (2015. július 16-i Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 74. pont).
- 46 Nem állítható, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló objektív felelősségi mechanizmus megghiúsítja az előző pontban leírt egyensúly létrejöttét azáltal, hogy visszatartja a szellemitulajdon-jog jogosultját attól, hogy bírósághoz forduljon, és e jogát érvényesítse. Az ideiglenes intézkedések célja ugyanis az ilyen jogot fenyegető jogsérelem megelőzése vagy valamely vélelmezett bitorlási cselekmény folytatásának megakadályozása. Ha azonban végül bebizonyosodik, hogy e jogot nem sértették meg, az ideiglenes intézkedések jogalapja megszűnik, ami főszabály szerint arra kötelezi a kérelmezőt, hogy térítse meg az ezen igazolatlan intézkedésekkel okozott valamennyi kárt. Ez utóbbi tekintetben azonban meg kell állapítani, hogy az olyan objektív felelősségi mechanizmus, mint amelyről az alapügyben szó van, amelynek keretében az eljáró bíróság figyelembe veheti az ügy valamennyi körülményét, az alperesnek a kár bekövetkezésében való esetleges részvételét is ideértve, lehetővé teszi többek között a kártérítés összegének kiigazítását, és ily módon a szellemitulajdon-jog jogosultja irányában esetlegesen érvényesülő visszatartó hatás csökkenését.
- 47 Az a tény, hogy az ilyen intézkedések kérelmezőjének értékelnie kell azok végrehajtásának kockázatát, megfelel annak a kockázatnak, amelyet az alperes azon döntésével vállal, hogy olyan termékeket forgalmaz, amelyek bitorlást valósíthatnak meg. Így a felperes által vállalt kockázaton alapuló objektív felelősségi mechanizmus arányosnak tűnik az uniós jogalkotó azon célkitűzésével, hogy biztosítsa a szellemitulajdon-jogok tiszteletben tartását, miközben általános jelleggel csökkenti annak kockázatát, hogy az alperes az ideiglenes intézkedések miatt kárt szenvedjen.
- 48 Úgy tűnik tehát, hogy a felperes és az alperes jogainak egyensúlyát az alapügyben szereplőhöz hasonló objektív felelősségi mechanizmus tökéletesen biztosítja. Az a tény ugyanis, hogy az alperesnek nem kell bizonyítania a felperes vétkességét, annak az ellentételezése, hogy e felperes anélkül érte el ilyen intézkedések elrendelését, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikke (3) bekezdésének megfelelően határozott bizonyítékot kellett volna szolgáltatnia az esetleges bitorlásról.
- 49 Másodszor, ami a jogszerű kereskedelem akadályozásának hiányát illeti, meg kell állapítani, hogy a szellemitulajdon-jog érvényességének védelme lehetővé teszi a jogosult számára, hogy az ügy érdemét érintő eljárást megelőzően fellépjen és ideiglenes intézkedések elrendelését kérje. Ugyanakkor ez utóbbinak a 2004/48 irányelv 9. cikkének (5) bekezdésében előírt határidőn belül eljárást kell indítania, amely eljáráshoz általában az alperestől származó, az említett jog érvénytelenségének megállapítása iránti kereset vagy viszontkereset kapcsolódik. Ha ezen eljárások eredményeként az ideiglenes intézkedések alapjául szolgáló szellemitulajdon-jogot visszaható hatállyal megsemmisítik, mint ahogyan az alapügyben is történt, meg kell állapítani, hogy az alperes ezen intézkedések által akadályozott cselekményei teljes mértékben a jogszerű kereskedelem körébe tartoztak, és azokat nem kellett volna megakadályozni. Hasonlóképpen, ebben az esetben a szellemi tulajdon védelmének az uniós jogalkotó által elérni kívánt magas

szintjére sem lehet hivatkozni, mivel a visszaható hatállyal megsemmisített szellemitulajdon-jogot úgy kell tekinteni, mint amely soha nem is létezett. Ebből következik, hogy az ideiglenes intézkedések olyan objektív felelősségi rendszert magában foglaló rendszere, mint amelyről az alapügyben szó van, nem akadályozza a jogszerű kereskedelmet.

- 50 Harmadszor, ami az ideiglenes intézkedések olyan rendszerének visszatartó erejét illeti, mint amelyet a 2004/48 irányelv 9. cikke előír, és amely a jelen ítélet 43. pontjában leírthoz hasonló objektív felelősségi rendszert foglal magában, meg kell állapítani, hogy mivel a kártérítési keresetet elbíráló bíróság a kártérítés összegének meghatározásakor az ügy valamennyi körülményét, így az alperes magatartását is figyelembe veheti, az ilyen objektív felelősségi rendszer nem alkalmas arra, hogy kérdéssé tegye az ideiglenes intézkedések rendszerének visszatartó erejét. A kártérítéshez való jog ugyanis szigorúan az alperes által elszenvedett és a szóban forgó szellemitulajdon-jog jogosultja által elrendelni kért indokolatlan ideiglenes intézkedések által okozott károkra korlátozódik. E tekintetben az ezen irányelv 9. cikkének (7) bekezdésében előírt kártérítéshez való jogra nem lehet hivatkozni a kárnak az alperes magatartásából eredő azon részének fedezése érdekében, amely ezen alperes magatartásából ered, és amely esetlegesen az ideiglenes intézkedés által eredetileg okozott kár súlyosbodását eredményezte.
- 51 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/48 irányelv 9. cikkének (7) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ideiglenes intézkedéssel okozott valamennyi kár e rendelkezés értelmében vett megtérítésére olyan mechanizmust ír elő, amely az ezen intézkedések kérelmezőjének objektív felelősségére vonatkozó szabályozáson alapul, és amelynek keretében a bíróság az ügy körülményeinek, így többek között az alperes károkozásban való esetleges közrehatásának figyelembevételével kiigazíthatja a kártérítés összegét.

A második, a harmadik és a negyedik kérdéstről

- 52 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel, és mivel a második, a harmadik és a negyedik kérdést csak arra az esetre terjesztették elő, ha az első kérdésre nemleges választ kell adni, az utóbbi kérdésekre nem kell válaszolni.

A költségekről

- 53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9. cikkének (7) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezéssel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ideiglenes intézkedéssel okozott valamennyi kár e rendelkezés értelmében vett megtérítésére olyan

mechanizmust ír elő, amely az ezen intézkedések kérelmezőjének objektív felelősségére vonatkozó szabályozáson alapul, és amelynek keretében a bíróság az ügy körülményeinek, így többek között az alperes károkozásban való esetleges közrehatásának figyelembevételével kiigazíthatja a kártérítés összegét.

Aláírások